

Makale Geliş | Received: 29.05.2020.
Makale Kabul | Accepted: 18.08.2020.
DOI: 10.18795/gumusmaviatlas.744979

Refik TURAN

Doç. Dr. | Assoc. Prof. Dr.

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitim Bölümü, Aksaray-TÜRKİYE
Aksaray University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Aksaray-TURKEY
ORCID: 0000-0001-8369-800X
refikturan06@gmail.com

2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Aksaray İli Örneği)¹

Öz

İlk ve ortaokullarda 2017-2018 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını (SBDÖP) öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada genel tarama modeli ile nitel araştırma modelinden oluşan karma model kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Aksaray ili merkez ve ilçelerinde 2018-2019 öğretim yılında görev yapan 164 sosyal bilgiler öğretmeni, örneklemini ise bu evren içerisinde tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 85 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nin perspektifi, yaklaşımı, vizyonu ve genel amaçları, beceri eğitimi, değer eğitimi, kavram öğretimi, ölçme ve değerlendirme, öğrenme alanları, ünite ve kazanım, ilişkilendirmeler ve kazanım tablosu boyutlarına ilişkin görüşlerini ortaya koyacak şekilde geliştirilen soru formu ile programın olumlu-güçlü ve eksik-zayıf yönleri ile programa ilişkin değişiklik önerilerini ortaya koyacak şekilde tasarlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu da kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Aksaray ilinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak 2017 SBDÖP'na yaklaşımlarının olumlu olduğu, kazanımların azaltılmış olmasının programın en olumlu ve güçlü, kazanımlar için öngörülen sürelerin yetersiz olmasının ise programın en zayıf ve eksik yönü olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Programa ilişkin en sık dile getirilen öneri ise sosyal bilgiler dersine ayrılan haftalık ders saati miktarının artırılması olmuştur. Araştırma sonucunda öğretim programının öğretmenler tarafından yeterli görülme ve benimsenme oranlarını yükseltmeye çalışılması, bunun için uygulanma sürecinden elde edilen veriler, konuyla ilgili olarak gerçekleştirilmiş araştırma sonuçları ve öğretmenlerin değişiklik önerilerini dikkate alarak programın güncellenmesinin öğretmenlerin öğretim programının tanıma ve uygulama becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni.

Teacher Opinions on 2017 Social Studies Course Curriculum (Example of Aksaray Province)

Abstract

In this research, which aims to evaluate the 2017 Social Studies Curriculum; which has been started to be implemented in 2017-2018 academic year in primary and secondary schools, in line with the opinions of teachers, a Mixed Model consisting of a General Screening Model and a Qualitative Research Model was used. The universe of the research consists of 164 social studies teachers working in Aksaray province in 2018-2019 academic year and 85 social studies teachers selected from this universe. In the research, it was developed to reveal the views of the social studies teachers regarding the perspective, approach, vision and general objectives, skill education, value education, concept education, measurement and evaluation, learning areas, unit and achievement, associations and acquisition table dimensions of the 2017 Social Studies Curriculum. The questionnaire and the semi-structured interview form designed to reveal the positive and strong and incomplete and weak aspects of the Program and the proposals for changes related to the program were also used. As a result of the research, it was concluded that the social studies teachers working in Aksaray province generally have positive attitudes towards the 2017 Social Studies Curriculum, and that the achievements have been reduced and that the program is the most positive and strong, and the insufficient time for the achievements is the weakest and the most missing part of the program. As a result of the research, it was proposed to organize training

¹ Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 19.04.2019 tarih ve 2019/03-46 sayılı kararıyla bu araştırmanın etik ilkelere uygun olduğu onaylanmıştır.

activities aimed at improving the recognition and implementation skills of teachers by updating the program by taking into account the increase in the acceptance and acceptance rates of the curriculum by teachers, the data obtained from the implementation process, the results of the research carried out in relation to the subject, and the suggestions of the teachers' changes.

Keywords: Social Studies, Curriculum, Social Studies Curriculum, Social Studies Teacher.

1. Giriş

Öğretim programı bir dersin genel amaçlarını, ders aracılığıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanım, beceri, değer, kavram vb. unsurlar ile öğrenme-öğretme sürecine ilişkin önerilerin yer aldığı bir kılavuzdur. Başka bir ifadeyle öğretim programı, “okul ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeniğidir” (Demirel, 2005: 6). Ülkelerin eğitim sistemlerinin bir parçası olan ve o ülkenin ideolojisini, eğitim felsefesini ve beklentilerini yansıtan öğretim programları katı, değişmez belgeler olmayıp, tam aksine uygulandığı ülkede ve dünyada gerek pedagoji gerekse bilimsel ve teknolojik alanlarda ortaya çıkan gelişmelerin yansıtılması suretiyle güncelliğinin korunması amacıyla belirli aralıklarla güncellenmesi gerekmektedir.

“Toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgiler.” (Sönmez, 2010: 17) veya “Hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp, problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşerî bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programı” (Öztürk, 2012: 4) olan sosyal bilgiler dersinin temel amacı, demokratik bir ülkede demokratik süreçlerin gelişmesine katkı sağlayacak etkili vatandaşlar yetiştirmektir (Doğanay, 2002: 17). Söz konusu amaçları gerçekleştirebilmek için sosyal bilgiler dersi bireyin gündelik yaşamında etkileşim içerisinde bulunduğu toplumsal hayatın hemen her alanıyla ilgili konuları kapsamaktadır. Günümüzde bilimsel, teknolojik ve pedagojik alanda yaşanan hızlı gelişmeler yine aynı hızda toplumsal hayata da yansımakta; bu da sosyal bilgiler dersinin içeriğinin sürekli olarak güncellenmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de ilk defa ayrı bir ders olarak 1968 yılında ilkokullarda okutulmaya başlanan sosyal bilgiler dersi (Bektaş, 2019: 26) 1970-1971 öğretim yılından itibaren üç yıllık denemenin ardından 1973-1974 öğretim yılından başlayarak ortaokullara da yaygınlaştırılmıştır (Turan, 2016: 260). 1985-1986 öğretim yılından itibaren ortaokullarda okutulmakta olan sosyal bilgiler dersi kaldırılarak yerine Millî Tarih, Millî Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri okutulmaya başlanmıştır. Bu uygulamaya sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçiş faaliyetleri kapsamında 1998-1999 öğretim yılından itibaren son verilmiş; bu tarihten itibaren Millî Tarih ve Millî Coğrafya dersleri yerini daha önceden olduğu gibi sosyal bilgiler dersine bırakmıştır (Turan, 2016: 270).

Türkiye’de eğitim sisteminde 2005-2006 öğretim yılından itibaren yapılandırmacılık anlayışının esas alınmaya başlanmasıyla birlikte ilk ve ortaöğretimde okutulan tüm dersler gibi sosyal bilgiler dersi için de yeni anlayışa uygun öğretim programı hazırlanmıştır (Ersoy ve Kaya, 2009: 4). 2005-2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanan bu öğretim programı, süreç içerisinde küçük değişikliklere uğrasa da 2017 yılına kadar uygulanmıştır. 2017 yılında ilkokul, ortaokul ve liselerde okutulan diğer dersler gibi ilkokul ve ortaokul sosyal bilgiler dersi içinde yeni öğretim programı hazırlanmıştır. Yeni öğretim programı 2017-2018 öğretim yılından itibaren 4. ve 5. sınıflarda, 2018-2019 öğretim yılından itibaren ise 6. ve 7. sınıflarda uygulanmıştır (Tebliğler Dergisi, 2017: 163; MEB, 2017a; Turan 2018a). MEB, bu program değişikliğinin sosyokültürel hayat, bilim ve teknolojiye bağlı hızlı değişim ve gelişmelere bağlı olarak toplumun ve ferdin ihtiyaçlarının değişmesinin yanı sıra MEB’in değişen felsefesinden kaynaklandığını öne sürmüştür (MEB, 2017b: 3). Bu program uygulanmaya başlandıktan yaklaşık dört ay sonra güncellenmiştir (MEB, 2018; Turan, 2018b). 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) ile (kendinden önceki programa kıyaslandığında) şu değişikliklerin gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür (Çoban ve Akşit, 2018; Taş ve Kiroğlu, 2018; Turan 2018a; Turan, 2018b; Demirci, 2019; Tonga, 2019): 1.

2017 SBDÖP'da daha önceki programda yer alan dersin genel amaçlarından birisi çıkarılarak ve iki yeni genel amaç eklemek suretiyle dersin genel amaçları on yediden on sekize çıkarılmıştır. 2. 2005 SBDÖP'da on beş beceri sayısı 2017 SBDÖP'da önce yirmi altıya; 2018 güncellemesiyle ise yirmi yediye çıkarılmıştır. 3. Önceki programda kavram öğretimiyle ilgili olarak yer alan temel bilgi ve açıklamalar, sınıflar düzeyinde öğretilecek kavramların listesine 2017 SBDÖP'da yer verilmemiştir. 4. 2005 SBDÖP'da yirmi olan değer sayısı 2017 SBDÖP'da on sekize indirilmiştir. 5. 2017 SBDÖP'da daha önceki programda yer alan "Güç, Yönetim ve Toplum", "Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler" ve "Zaman, Süreklilik ve Değişim" öğrenme alanları programdan çıkarılmış, buna karşılık "Etkin Vatandaşlık" isimli yeni bir öğrenme alanı oluşturulmuştur. 6. 2017 SBDÖP'da ünite yapılandırmasına gidilmemiştir. 7. 2005 SBDÖP'da 175 olan kazanım sayısı 2017 SBDÖP'da önce 134'e, 2018 güncellemesiyle ise 130'a indirilmiştir. 8. 2005 SBDÖP'da göz önünde tutulan ilişkilendirmelere 2017 SBDÖP'da yer verilmemiştir. 9. 2017 SBDÖP'da ölçme ve değerlendirme ve rehberlik gibi konularla ilgili daha kısa ve derse özgü olmayan genel nitelikli bilgilere yer verilmiştir. 10. 2017 SBDÖP'da kazanım tablosu sadeleştirilmiş, önceki programda kazanım tablosu üzerinde gösterilen kavram, ilişkilendirme, yöntem ve teknik, ölçme ve değerlendirme, etkinlik vb. önerilere yer verilmemiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017-2018 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan 2017 SBDÖP'na ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın perspektifi, yaklaşımı, vizyonu ve genel amaçlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın beceri eğitimi boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın değer eğitimi boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın kavram öğretimi boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın öğrenme alanları, ünite ve kazanım boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın ilişkilendirmeler boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın kazanım tablosuna ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Sosyal bilgiler öğretmenlerine göre 2017 SBDÖP'nın olumlu ve güçlü yönleri nelerdir?
10. Sosyal bilgiler öğretmenlerine göre 2017 SBDÖP'nın eksik ve zayıf yönleri nelerdir?
11. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'da gerçekleştirilmesini istedikleri değişiklikler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Alanyazında 2017-2018 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan 2017 SBDÖP'nı farklı boyutlarıyla ele alıp inceleyen birçok çalışmanın gerçekleştirildiği, ancak öğretim programını öğretmen görüşleri doğrultusunda farklı boyutlarıyla bir bütün olarak ele alıp değerlendiren çalışmaların yok denecek kadar az olduğu anlaşılmaktadır. 2017 SBDÖP'nı bir bütün olarak

öğretmen görüşleri doğrultusunda tanılamayı amaçlayan bu araştırmanın alanındaki önemli bir boşluğu dolduracağı ve araştırmada elde edilen bulgular ve varılan sonuçların programın eksikliklerini gidermeye yönelik güncelleme çalışmalarına ışık tutacak önemli veriler sunacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada farklı yöntemlerin bir arada kullanılmasına olanak tanıyan Karma Model (Mixed Type) kullanılmıştır. Karma araştırma; tek bir çalışmanın ya da çalışmalar içerisindeki nitel ve nicel araştırma verilerinin toplanmasını, analiz edilmesini ve yorumlanmasını içerir (Leech ve Onwuegbuzie, 2009: 266). Bu araştırmada da Tarama Modeli ve Nitel Araştırma Modeli bir arada kullanılarak her iki modelin avantajlarından yararlanılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunu oluşturan Tarama Modelinde “var olan bir durumun olduğu hâliyle tespit edilmesi ve ortaya konulması hedeflenir” (Karasar, 1998: 208). “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı; algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği” (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 391) şeklinde tanımlanabilen Nitel Araştırma Modeli ise araştırmacıya sorunları, içinde doğup geliştiği değerler sistemi, yani kendi bağlamı içerisinde ele alıp, yorumlama ve anlamlandırma olanağı sunar (Neuman, 2012: 224).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Aksaray ili merkez ve ilçelerinde 2018-2019 öğretim yılında görev yapan 164 sosyal bilgiler öğretmeni, örneklemini ise bu evren içerisinde Oransız Eleman Örnekleme (Basit Tesadüfi Örnekleme) yoluyla seçilen 85 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Oransız Eleman Örnekleme, evrendeki tüm elemanların birbirlerine eşit seçilme şansına sahip oldukları, evrendeki eleman türlerinden örnekleme girenlerin sayısının tümü ile şansa bırakıldığı bir örnekleme türüdür (Karasar, 1998: 113). Örnekleme dâhil olan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 2017 SBDÖP’ni farklı boyutlarıyla değerlendirmelerine olanak sağlayacak şekilde hazırlanan soru formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formunu doldurmaları istenmiştir.

Aşağıda çalışma grubunun cinsiyet, yaş, mezun oldukları bölüm ve mesleki kıdem durumlarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Cinsiyet Özellikleri

Cinsiyet	Sayı	Oran
Kadın	41	48,2
Erkek	44	51,8
TOPLAM	85	100

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 41’i (%48,2), 44’ü (%51,8) ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Yaş Özellikleri

Hizmet Yılı	Sayı	Oran
20-30	15	17,6
31-40	37	43,5
41-50	28	33,0
51-60	5	5,9
TOPLAM	85	100

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 15’inin (%17,6) 20-30, 37’sinin (%43,5) 31-40, 28’inin (%33) 41-50, 5’inin (%5,9) ise 51-60 yaş aralığında oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Bölüm

Mezun Olunan Bölüm	Sayı	Oran
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Mezunu	44	51,8
Diğer	41	48,2

TOPLAM	85	100
--------	----	-----

Araştırmaya katılan sosyal bilgileri öğretmenlerinin 44'ü (%51,8) sosyal bilgiler öğretmenliği lisans mezunu, 41'i (%48,2) diğer bölüm mezunlarından oluşmaktadır.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Mesleki Kıdem Durumları

Mesleki Kıdem	Sayı	Oran
1-5 Yıl	12	14,1
6-10 Yıl	14	16,5
11-15 Yıl	16	18,8
16-20 Yıl	26	30,6
21-25 Yıl	11	12,9
26 Yıl ve üzeri	6	7,1
TOPLAM	85	100

Tablo 4.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 12'si (%14,1) 1-5, 14'ü (%16,5) 6-10, 16'sı (%18,8) 11-15, 26'sı (%30,6) 16-20, 11'i (%12,9) 21-25 yıl arasında, 6'sı ise (%7,1) 26 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptirler.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırmanın nicel boyutunda verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından ilgili alanyazından da yararlanılarak (Taş ve Kiroğlu, 2018; İnce ve Yavuz, 2018; Demirci, 2019) da yararlanılarak geliştirilen ve 2017 SBDÖP'nin temel unsurlarını ve özelliklerini sosyal bilgiler öğretmenlerinin gözünden değerlendirilmesine olanak tanıyan önermelerin yer aldığı soru formu kullanılmıştır. Soru formunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nü farklı boyutlarıyla değerlendirmelerine olanak sağlayacak şekilde hazırlanan elli iki adet kapalı uçlu "beşli-Likert tipi soru"ya yer verilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise yine araştırmacı tarafından geliştirilen, araştırmaya katılanların 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü, eksik ve zayıf yönleri ile programa ilişkin değişiklik önerilerini ortaya koymaya yönelik açık uçlu üç sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan "bana göre 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü yönleri şunlardır:", "bana göre 2017 SBDÖP'nin eksik ve zayıf yönleri şunlardır:" ve "2017 SBDÖP'da şu değişikliklerin gerçekleştirilmesi uygun olur." şeklindeki başlıkların altına düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir.

Soru formunda ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların uygunluğu alan eğitimcisi ve eğitim bilimleri uzmanı tarafından kontrol edilmiş; ayrıca soruların yeterince açık ve anlaşılır olup olmadığı ve cevaplama süresinin uygunluğu çalışma grubuna dâhil olmayan on kişilik başka bir gruba uygulanmak suretiyle test edilmiştir. Alınan dönütler doğrultusunda soru formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verildikten sonra 2019 yılının Mayıs-Kasım aylarında çalışma grubuna uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın kapalı uçlu sorulardan oluşan nicel boyutunda elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş; öğretmen yanıtlarının frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve ilgili kategoriler altında tablolaştırılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorulara verilen öğretmen yanıtları içerik analizine tabi tutulmuştur. "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize edilerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 162). Bu çalışmada da yarı yapılandırılmış görüşme formunu dolduran 52 sosyal bilgiler öğretmenin verdiği yanıtlardan aynı anlama sahip olanlar bir araya getirilmek suretiyle frekansları hesaplanmış ve her üç kategorideki en yüksek frekansa sahip beş yanıt tablo hâlinde gösterilmiştir.

Son olarak araştırmanın nicel ve nitel boyutlarına ilişkin öğretmen görüşlerini frekans ve yüzde olarak gösteren tablolara ilgili kategoriler altında yer verilmiş ve yorumlanmıştır.

2.5. Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Araştırmanın etik kurul onayını veren kurum: Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik kurul onay tarihi:19.04.2019

Etik kurul onay sayısı:2019/03-46

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına yönelik olarak geliştirilerek uygulanan nitel ve nicel veri toplama araçlarından elde edilen verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, ilgili kategoriler altında ele alınarak değerlendirilmiştir.

3.1. 2017 SBDÖP'nın Vizyonu, Perspektifi, Yaklaşımı ve Genel Amaçlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

2017 SBDÖP'nın vizyonu, yaklaşımı, perspektifi ve genel amaçlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin ortaya konulmaya çalışıldığı araştırmanın bu kategorisinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdiği yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 5) gösterilmiştir.

Tablo 5. 2017 SBDÖP'nın Vizyonu, Perspektifi, Yaklaşımı Genel Amaçlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	2017 SBDÖP'nın vizyonu/perspektifi, genel yaklaşımı açık ve nettir.	<i>F</i> 6	9	11	51	8
		% 7,1	10,6	12,9	60,0	9,4
2	2017 SBDÖP bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yönden bir bütün olarak gelişimini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır.	<i>F</i> 3	17	13	44	8
		% 3,5	20,0	15,3	51,8	9,4
3	2017 SBDÖP'nda bilgi-beceri-değer dengesi yeterli düzeyde kurulmuştur.	<i>F</i> 4	21	16	36	8
		% 4,7	24,7	18,8	42,4	9,4
4	2017 SBDÖP'nda yerellik-ulusallık-evrensellik dengesi yeterli düzeyde kurulmuştur.	<i>F</i> 3	22	10	40	10
		% 3,5	25,9	11,8	47,0	11,8
5	2017 SBDÖP yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkeleriyle uyumludur.	<i>F</i> 4	13	11	38	19
		% 4,7	15,3	12,9	44,7	22,4
6	2017 SBDÖP öğrenci merkezli bir eğitime yönelmektedir.	<i>F</i> 3	14	14	40	14
		% 3,5	16,5	16,5	47,0	16,5
7	2017 SBDÖP'da yer alan dersin genel amaçları Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçlarıyla uyumludur.	<i>F</i> 5	5	14	46	15
		% 5,9	5,9	16,5	54,1	17,6
8	2017 SBDÖP'nın genel amaçları çağın genel yönelimlerine uygun olarak belirlenmiştir.	<i>F</i> 5	18	10	42	10
		% 5,9	21,1	11,8	49,4	11,8
9	2017 SBDÖP'nın genel amaçları açık ve anlaşılır olarak ifade edilmiştir.	<i>F</i> 4	14	8	45	14
		% 4,7	16,5	9,4	52,9	16,5
10	2017 SBDÖP'da yer alan dersin genel amaçlarına mevcut programla ulaşılabilir.	<i>F</i> 6	6	21	40	12
		% 7,1	7,1	24,7	47,0	14,1
11	2017 SBDÖP'da yer alan “programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar” başlığı altında verilen açıklamalar yeterlidir.	<i>F</i> 5	13	18	45	4
		% 5,9	15,3	21,2	52,9	4,7
12	2017 SBDÖP esnek olup, öğretmene şartlara göre uyarlama imkânı sunmaktadır.	<i>F</i> 3	11	11	42	18
		% 3,5	12,9	12,9	49,5	21,2
13		<i>F</i> 5	21	20	28	11

2017 SBDÖP, kendisinden önce kullanılan 2005 programının eksikliklerini %	5,9	24,7	23,6	32,9	12,9
---	-----	------	------	------	------

Tablo 5’de de görüldüğü gibi “2017 SBDÖP’nin vizyonu, perspektifi, genel yaklaşımı açık ve nettir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %69,4 iken; “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %12,9, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %17,7’dir. Bu yanıtlar katılımcıların yaklaşık %70’lik bölümünün yeni programın vizyonu, perspektifi ve genel yaklaşımının yeterince açık ve net olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır. “2017 SBDÖP bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yönden bir bütün olarak gelişimini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır.” önermesine araştırmaya katılanların %61,2’si “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verirken; “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %15,3, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %20,0, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise % 3,5’tir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık %40’lık bölümünün kararsız olduklarını ya da katılmadıklarını belirtmeleri program açısından önemli bir çekince olarak görülmelidir. “2017 SBDÖP’nda bilgi-beceri-değer dengesi yeterli düzeyde kurulmuştur.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %51,8’dir. Bu konuda “kararsız” olduğunu belirtenlerin oranı %18,8 ile bu kategorinin en yüksek oranlarındandır. “Katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı ise %29,4 ile bu kategorideki en yüksek orandır. “2017 SBDÖP’nda yerellik-ulusallık-evrensellik dengesi yeterli düzeyde kurulmuştur.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %58,8, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %11,8, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranının ise %29,4 olduğu anlaşılmaktadır. Bu yanıtlar öğretmenlerin önemli bir bölümünün 2017 SBDÖP’nda yerellik-ulusallık-evrensellik dengesinin yeterli düzeyde kurulmadığını düşündüklerini göstermektedir. “2017 SBDÖP yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkeleriyle uyumludur.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %67,1, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %12,9, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı ise %20’dir. Bu yanıtlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli bir bölümünün öğretim programının yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkelerini yansıttığını düşündüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca bu önermeye “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%22,4) bu kategorinin en yüksek oranıdır. Bu önermeyle yakından ilgili olan “2017 SBDÖP öğrenci merkezli bir eğitime yönelmektedir.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %63,5, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %16,5, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı ise %20’dir. Bu yanıtlar “programın yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkelerine uygunluğu” ile ilgili bir önceki önermeye verilen yanıtlarla uyumluluk göstermektedir. “2017 SBDÖP’da yer alan dersin genel amaçları Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçlarıyla uyumludur.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı (%71,7) bu kategorideki en yüksek orandır. Bu önermeye “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %11,8 iken, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %16,5’tir. “SBDÖP’nin genel amaçları çağın genel yönelimlerine uygun olarak belirlenmiştir.” önermesine “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” yanıtlarını verenlerin toplam oranı %61,2, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %11,8, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtlarını verenlerin toplam oranı ise %27’dir. “2017 SBDÖP’nin genel amaçları açık ve anlaşılır olarak ifade edilmiştir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %68,4 olup bu kategorinin en yüksek ikinci oranıdır. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %9,4, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı ise %21,2’dir. “2017 SBDÖP’da yer alan dersin genel amaçlarına mevcut programla ulaşılabilir.” önermesine “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %61,1, “kararsızım” yanıtını verenler ise %24,7’lik bir oran ile bu kategorideki en yüksek düzeydir. Bu önermeye “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı

%7,1’lik oran ile bu kategorideki en düşük ikinci oran iken, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı da %7,1’dir. “2017 SBDÖP’nda yer alan ‘programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar’ başlığı altında verilen açıklamalar yeterlidir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %52,9 iken “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %4,7’lik bir oranla bu kategorinin en düşük oranıdır. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %21,2, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı ise %21,2’dir. “2017 SBDÖP esnek olup, öğretmene şartlara göre uyarlama imkânı sunmaktadır.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %49,5, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %21,2, “katılmıyorum” ve “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %12,9, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %3,5’tir. “2017 SBDÖP kendisinden önce kullanılan 2005 programının eksikliklerini gidermiştir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %32,9 olup, bu kategorideki en düşük orandır. Öyle ki bu kategorideki ikinci en düşük “katılıyorum” oranı %42,4 olup aradaki fark %10’dan daha fazladır. “Katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” oranlarının toplamı %45,8 olup yine bu kategorinin en düşük oranıdır. Bu önermeye ilgili “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %23,6’lık bir oran ile bu kategorinin en yüksek oranı iken “katılmıyorum” yanıtı da %24,7’lik oranla bu kategorideki en yüksek ikinci orandır. Bu önermeye “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %5,9’dur. Dolayısıyla bu sonuçlar katılımcıların 2017 SBDÖP’nda 2005 SBDÖP’nda var olan eksikliklerin giderilmediğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.

3.2. 2017 SBDÖP’nın Beceriler Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın 2017 SBDÖP’nı öğretmen görüşleri doğrultusunda beceri boyutuyla değerlendirmeyi amaçlayan bu kategorisinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar aşağıdaki tabloda (Tablo 6) gösterilmiştir.

Tablo 6. 2017 SBDÖP’nın Beceriler Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	2017 SBDÖP’nda beceriler ile ilgili yer verilen teorik bilgi ve açıklamalar yeterlidir.	f 6 % 7,1	20 23,5	13 15,3	39 45,9	7 8,2
2	2017 SBDÖP’nda yer verilen beceriler sayıca yeterlidir.	f 4 % 4,7	14 23,5	15 17,6	43 50,6	9 10,6
3	2017 SBDÖP öngörülen becerileri öğrencilere kazandırmaya imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.	f 8 % 9,4	14 16,5	17 20,0	37 43,5	9 10,6
4	2017 SBDÖP üst düzey düşünme becerileri kazandırmaya uygundur.	f 1 % 1,2	22 25,9	20 23,5	29 34,1	13 15,3
5	2017 SBDÖP beceri eğitimi açısından 2005 SBDÖP’nın daha da ilerisindedir.	f 6 % 7,0	9 10,6	13 15,3	43 50,6	14 16,5

Tablo 6’da da görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP’nın beceri boyutuna ilişkin yanıtları şöyledir: “2017 SBDÖP’nda beceriler ile ilgili yer verilen teorik bilgi ve açıklamalar yeterlidir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” yanıtını verenlerin %45,9, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin %8,2’lik orana sahip olduğu görülmektedir. Bu önermeye “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı bu kategorideki en düşük oran iken, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%23,5) bu kategorideki en yüksek oranlardan biridir. Yine bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %15,3, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %7,1’dir. “2017 SBDÖP’nda yer verilen beceriler sayıca yeterlidir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin toplam oranı %61,2 iken; “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %17,6, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %16,5, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %4,7’dir. Bu önermeye “katılıyorum” yanıtı verenlerin oranı (%50,6) bu kategorideki en yüksek orandır. “2017 SBDÖP, öngörülen becerileri

öğrencilere kazandırmaya imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenler %43,5, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler %10,6, “kararsızım” yanıtını verenler %20,0, “katılmıyorum” yanıtını verenler %16,5, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %9,4'lük bir orana sahiptir. Bu önermeye “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%43,5) bu kategorideki en düşük ikinci orandır. “2017 SBDÖP üst düzey düşünme becerileri kazandırmaya uygundur.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%34,1) bu kategorideki en düşük oran iken, “kararsızım” (%23,5) ve “katılmıyorum” (%25,9) yanıtları bu kategorideki en yüksek oranlardandır. Bu önermeye “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %15,3, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %1,2'dir. Bu oranlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeni programı öğrencilere üst düzey beceriler kazandırabilecek yapıda olmadığını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Bu kategorinin “2017 SBDÖP beceri eğitimi açısından 2005 sosyal bilgiler programının daha da ilerisindedir.” şeklindeki son önermesine “katılıyorum” (%50,6) ve “tamamen katılıyorum” (%16,5) yanıtını verenler bu kategorideki en yüksek oranlara sahiptir. Buna karşılık “kararsızım” (%15,3) ve “katılmıyorum” (%10,6) yanıtını verenlerin oranları da bu kategorideki en düşük oranlardır. Bu önermeye “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %7,0'dır. Bu yanıtlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın beceri eğitimi boyutuyla 2005 SBDÖP'ndan daha iyi durumda olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır.

3.3. 2017 SBDÖP'nın Değer Eğitimi Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Değer eğitimi Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının önemli bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nın değer eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan araştırmanın bu kategorisinde öğretim programının bu boyutuyla ilgili önermelere verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 7) gösterilmiştir.

Tablo 7. 2017 SBDÖP'nın Değer Eğitimi Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

			Kesinlikle Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
1	2017 SBDÖP'nda değer eğitimi ile ilgili verilen kuramsal bilgi ve açıklamalar yeterli düzeydedir.	<i>f</i>	4	19	16	37	9
		<i>%</i>	4,7	22,4	18,8	43,5	10,6
2	2017 SBDÖP'nda kazandırılması öngörülen değerler sayıca yeterlidir.	<i>f</i>	4	19	9	40	13
		<i>%</i>	4,7	22,4	10,6	47,0	15,3
3	2017 SBDÖP, öngörülen değerleri kazandırmaya imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.	<i>f</i>	4	21	15	35	10
		<i>%</i>	4,7	24,7	17,6	41,2	11,8
4	2017 SBDÖP değer eğitimi açısından 2005 SBDÖP'ndan daha ileri durumdadır.	<i>f</i>	3	12	11	43	16
		<i>%</i>	3,5	14,2	12,9	50,6	18,8

Tablo 7'de görüldüğü gibi bu kategoride yer alan “2017 SBDÖP'nda değer eğitimi ile ilgili verilen kuramsal bilgi ve açıklamalar yeterlidir.” önermesine katılımcıların %43,5'i “katılıyorum”, %10,6'sı ise “tamamen katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %18,8, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %22,4, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %4,7'dir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı (%18,8) bu kategorinin en yüksek oranıdır. “2017 SBDÖP'nda kazandırılması öngörülen değerler sayıca yeterlidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %47,0 “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %15,3'tür. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %10,6, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %22,4, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %4,7'dir. Bu oranlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %62,3'lük bir bölümünün programda yer alan değerler sayıca yeterli gördüğünü ortaya koymaktadır. “2017 SBDÖP öngörülen değerleri öğrencilere kazandırmaya imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” yanıtını verenler bu kategorinin en düşük oranına (%41,2), “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler en yüksek ikinci orana (%11,8), “katılmıyorum” yanıtını

verenlerin oranı (%24,7) ise en yüksek orana sahiptir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %17,6, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %4,7’dir. “2017 SBDÖP değer eğitimi açısından 2005 SBDÖP’ndan daha ileri durumdadır.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” (%50,6) ve “tamamen katılıyorum” (%18,8) yanıtları verenler bu kategorideki en yüksek oranlara; “katılmıyorum” (%14,2) ve “kesinlikle katılmıyorum” (%3,5) yanıtını verenler ise en düşük oranlara sahiptir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %12,9’dur. Bu yanıtlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli ölçüde 2017 SBDÖP’ni değer eğitimi boyutuyla 2005 programından daha iyi durumda gördüklerini ortaya koymaktadır.

3.4. 2017 SBDÖP’nin Kavram Öğretimi Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu kategorisinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP’ni kavram öğretimi boyutuyla ilgili görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kategoride yer alan beş adet önermeye araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 8) gösterilmiştir.

Tablo 8. 2017 SBDÖP’nin Kavram Öğretimi Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	
1		<i>f</i>	2	14	7	50	12
	SBDÖP’da kavram öğretimi ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmelidir.	%	2,3	16,5	8,3	58,8	14,1
2		<i>f</i>	5	8	11	48	13
	SBDÖP’da sınıflar düzeyinde öğrencilere öğretilmesi gereken kavramların listesine yer verilmelidir.	%	5,9	9,4	12,9	56,5	15,3
3		<i>f</i>	3	4	11	52	15
	SBDÖP’da ünite-kazanım-kavram ilişkisi gösterilmelidir	%	3,5	4,7	12,9	61,3	17,6
4		<i>f</i>	5	13	24	27	16
	2017 SBDÖP kavram öğretimi açısından yeterlidir.	%	5,9	15,3	28,2	31,8	18,8
5		<i>f</i>	3	10	10	49	13
	2017 SBDÖP kavram öğretimi açısından 2005 SBDÖP’den daha ileri durumdadır.	%	3,5	11,8	11,8	57,6	15,3

Tablo 8’de de görüldüğü gibi “SBDÖP’nda kavram öğretimi ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmelidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %58,8, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %14,1’dir. Toplam %72,9’a karşılık gelen bu oran araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli ölçüde öğretim programında kavram öğretimi ile ilgili teorik bilgilerin yer alması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Bu önermeye “kararsızım” (%8,3) ve “kesinlikle katılmıyorum” (%2,3) yanıtını verenler bu kategorideki en düşük; “katılmıyorum” (%16,5) yanıtını verenler ise en yüksek orana sahiptir. “SBDÖP’nda sınıflar düzeyinde öğrencilere öğretilmesi gereken kavramların listesine yer verilmelidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenler %12,9, “katılmıyorum” yanıtını verenler %9,4, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %5,9’luk orana sahiptir. “SBDÖP’da ünite-kazanım-kavram ilişkisi gösterilmelidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenler bu kategorinin en yüksek oranına (%61,3) sahip iken “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler %17,6, “kararsızım” yanıtını verenler %3,5, “katılmıyorum” yanıtını verenler ise %4,7’lik bir orana sahiptir. “2017 SBDÖP kavram öğretimi açısından yeterlidir.” önermesine “katılıyorum” (%31,8) yanıtını verenlerin oranı bu kategorinin açık ara en düşük oran iken, “kararsızım” yanıtını verenler (%28,2) ve “tamamen katılıyorum” (%18,8) yanıtını verenler bu kategorideki en yüksek oranlara sahiptir. Bu önermeye ayrıca “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %15,3 iken, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler %5,9 ile bu kategorideki en yüksek orana sahiptir. Bu sonuçlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşık yarısının 2017 SBDÖP’ni kavram öğretimi açısından yeterli bulmadıklarını ortaya koymaktadır. Bu kategorinin “2017 SBDÖP kavram öğretimi açısından 2005 SBDÖP’den daha ileri durumdadır.” şeklindeki son önermesine “katılıyorum” (%57,6) ve “tamamen katılıyorum” (%15,3) yanıtını verenlerin toplam oranı %72,9 gibi yüksek bir düzeydedir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtı verenler %11,8,

“katılmıyorum” yanıtını verenler %11,8, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %3,5’lik orana sahiptir.

3.5. 2017 SBDÖP’nin Ölçme ve Değerlendirme Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

2017 SBDÖP’nin ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinin saptanmasına yönelik bu kategoride yer alan dört önermeye araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 9) gösterilmiştir.

Tablo 9. 2017 SBDÖP’nin Ölçme ve Değerlendirme Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	SBDÖP’da ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgilere yer verilmelidir.	f 2 % 2,3	15 17,6	7 8,3	44 51,8	17 20,0
2	SBDÖP’nda üniteler bazında kullanılabilir ölçme ve değerlendirme teknikleri ilgili önerilere yer verilmelidir.	f 5 % 5,9	8 9,4	9 10,6	49 57,6	14 16,5
3	2017 SBDÖP’da ölçme ve değerlendirme ile ilgili yer verilen açıklama ve temel-teorik bilgiler yeterli düzeydedir.	f 3 % 3,5	9 10,6	7 8,3	49 57,6	17 20,0
4	2017 SBDÖP ölçme ve değerlendirme boyutuyla 2005 SBDÖP’den daha işlevsel ileri durumdadır.	f 4 % 4,7	12 14,1	11 12,9	39 45,9	19 22,4

Tablo 9’da da görüldüğü gibi araştırmacının bu kategorisinde yer alan önermelerden “SBDÖP’da ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgilere yer verilmelidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenler %51,8, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler %20,0, “kararsızım” yanıtını verenler %8,3, “katılmıyorum” yanıtını verenler %17,6, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %2,3’lük orana sahiptir. Bu önermeye “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%17,6) bu kategorideki en yüksek orandır. “SBDÖP’da üniteler bazında kullanılabilir ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili önerilere yer verilmelidir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” (%57,6) ve “tamamen katılıyorum” (%16,5) yanıtını verenlerin toplam oranı %74,1’dir. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenler %10,6, “katılmıyorum” yanıtını verenler %9,4, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %5,9’luk orana sahiptir. Bu sonuçlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşık dörtte üçünün sosyal bilgiler dersi öğretim programında ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri ile derslerde kullanılabilir ölçme-değerlendirme önerilerine yer verilmesi gerektiği düşüncesinde olduklarını ortaya koymaktadır. “2017 SBDÖP’da “ölçme ve değerlendirme” ile ilgili yer verilen açıklama ve temel-teorik bilgiler yeterli düzeydedir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” (%57,6) ve “tamamen katılıyorum” (%20) yanıtını verenlerin toplam oranı %77,6 düzeyindedir. Buna karşılık “kararsızım” yanıtını verenler %8,3, “katılmıyorum” yanıtını verenler %10,6, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %3,5’lik orana sahiptir. Bu önermeye “katılıyorum” (%57,6) ve “tamamen katılıyorum” (%20,0) yanıtını verenlerin toplam oranı bu kategorinin en yüksek oranıdır. “2017 SBDÖP ölçme ve değerlendirme boyutuyla 2005 SBDÖP’den daha işlevsel ve ileri durumdadır.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%45,9) bu kategorideki en düşük, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%22,4) ise en yüksek düzeydedir. Bu önermeye ayrıca “kararsızım” yanıtı verenler %12,9, “katılmıyorum” yanıtını verenler %14,1, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler ise %5,9’luk orana sahiptir. Bu son iki önermeye verilen yanıtlar araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP’da yer alan ölçme ve değerlendirme ile ilgili açıklama ve temel teorik bilgileri yeterli gördüklerini ve program bu boyutuyla 2005 programına oranla daha iyi durumda gördüklerini ortaya koymaktadır.

3.6. 2017 SBDÖP'nin Öğrenme Alanı, Ünite ve Kazanım Boyutlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nin öğrenme alanları, ünite ve kazanım boyutlarına ilişkin soru formunda yer alan önermelere verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 10) gösterilmiştir.

Tablo 10. 2017 SBDÖP'nin Öğrenme Alanı, Ünite ve Kazanım Boyutlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	2017 SBDÖP'da yer verilen öğrenme alanları bireyin içinde yaşadığı sosyal hayatın her alanını yeterince kapsamaktadır.	<i>F</i>	4	15	15	39	12
		<i>%</i>	4,7	17,6	17,6	45,9	14,1
2	2017 SBDÖP'nda yer verilen öğrenme alanları dersin amaçlarını gerçekleştirmeye imkân verecek şekilde belirlenmiştir.	<i>f</i>	7	11	12	39	16
		<i>%</i>	8,3	12,9	14,1	45,9	18,8
3	2017 SBDÖP öğrenme alanları bakımından 2005 SBDÖP'ndan daha işlevsel ve ileri durumdadır.	<i>f</i>	4	17	10	40	14
		<i>%</i>	4,7	20,0	11,8	47,1	16,4
4	2017 SBDÖP'da ünite yapılandırmasına gidilmeyerek ünite yapılandırmasının ders kitabı yazarı ve yayınevlerine bırakılmış olması doğru ve yerinde bir uygulamadır.	<i>f</i>	6	20	18	29	12
		<i>%</i>	7,1	23,5	21,2	34,1	14,1
5	2017 SBDÖP kazanım sayısı bakımından yeterli düzeydedir.	<i>f</i>	5	14	6	44	16
		<i>%</i>	5,9	16,5	7,0	51,8	18,8
6	2017 SBDÖP'nda yer alan kazanımlar kapsam açısından yeterlidir.	<i>f</i>	5	13	11	40	16
		<i>%</i>	5,9	15,3	12,9	47,1	18,8
7	2017 SBDÖP'da kazanım sayılarının azaltılması doğru ve yerinde bir uygulama olmuştur.	<i>f</i>	6	12	5	42	20
		<i>%</i>	7,1	14,1	5,9	49,4	23,5
8	2017 SBDÖP'nda yer alan kazanımlar öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim düzeylerine uygundur.	<i>f</i>	2	12	12	43	16
		<i>%</i>	2,4	14,1	14,1	50,6	18,8
9	2017 SBDÖP'nda yer alan kazanımlar gerçek hayata uyarlanabilir niteliktedir.	<i>f</i>	1	13	14	38	19
		<i>%</i>	1,2	15,3	16,4	44,7	16,5
10	2017 SBDÖP'ndaki kazanımlar öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.	<i>f</i>	8	9	16	38	14
		<i>%</i>	9,4	10,6	18,8	44,7	16,5
11	2017 SBDÖP'nda kazanımlar için belirlenen süreler yeterlidir.	<i>f</i>	18	16	11	32	8
		<i>%</i>	21,2	18,9	12,9	37,6	9,4
12	2017 SBDÖP'da kazanımlar Atatürkçülük konuları ile yeterince ilişkilendirilmiştir.	<i>f</i>	7	21	8	32	18
		<i>%</i>	8,2	24,7	9,4	37,6	21,1
13	2017 SBDÖP'nda Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar sayısı ve kapsam bakımından yeterlidir	<i>f</i>	3	22	13	27	20
		<i>%</i>	3,5	25,9	15,3	31,8	23,5

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu kategoride yer alan on üç önermeye verdikleri yanıtlar şöyledir: "2017 SBDÖP'da yer verilen öğrenme alanları bireyin içinde yaşadığı sosyal hayatın her alanını yeterince kapsamaktadır." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenler %45,9, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenler %14,1, "katılmıyorum" yanıtını verenler %17,6, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenler %4,7'lik orana sahiptir. Bu önermeye "kararsızım" yanıtını verenler ise %17,6 gibi yüksek bir orandadır. "2017 SBDÖP'da yer verilen öğrenme alanları dersin amaçlarını gerçekleştirmeye imkân verecek şekilde belirlenmiştir." şeklindeki önermeye "katılıyorum" (%45,9) ve "tamamen katılıyorum" (%18,8) yanıtını verenlerin toplam oranı %64,7 iken; "katılmıyorum" (%12,9) ve "kesinlikle katılmıyorum" (%18,8) yanıtını verenlerin toplam oranı %21,6'dır. Bu önermeye "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı %14,1'dir. "2017 SBDÖP öğrenme alanları bakımından 2005 SBDÖP'ndan işlevsel ve ileri durumdadır." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenler %47,1, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenler %16,4, "katılmıyorum" yanıtını verenler %20,0, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenler %4,7, "kararsızım" yanıtını verenler ise %11,8'lik orana sahiptir. "2017 SBDÖP'da ünite yapılandırmasına gidilmeyerek ünite yapılandırmasının ders kitabı yazarı ve yayınevlerine bırakılmış olması doğru ve yerinde bir uygulamadır" önermesine "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %34,1

ile bu kategorideki en düşük oranlardan birisi iken, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı (%23,5) bu kategorideki en yüksek orandır. Bu önermeye “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %14,1, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %7,1, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %21,2’dir. “2017 SBDÖP kazanım sayısı bakımından yeterli düzeydedir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %51,8 ile bu kategorideki en yüksek oran iken, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı da %18,8 gibi yüksek bir düzeydedir. Bu önermeye “katılmıyorum” yanıtını verenler %16,5, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler %5,9, “kararsızım” yanıtını verenler ise %7,0’lik bir orana sahiptir. “2017 SBDÖP’da yer alan kazanımlar kapsam açısından yeterlidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %47,1, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %18,8, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %15,3, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %5,9, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %12,9’dur. “2017 SBDÖP’da kazanım sayılarının azaltılması doğru ve yerinde bir uygulama olmuştur.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %49,4 olup bu kategorideki en yüksek oranlardan birisi iken “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı da %23,5 ile bu kategorinin en yüksek oranıdır. Bu önermeye katılmıyorum yanıtını verenlerin oranı %14,1, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %7,1, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %5,9’dur. “2017 SBDÖP’da yer alan kazanımlar öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim düzeylerine uygundur.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenler %50,6, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler %18,8, “katılmıyorum” yanıtını verenler %14,1, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenler %2,4, “kararsızım” yanıtını verenler ise %14,1’lik orana sahiptir. Bu önermeye verilen “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtları bu kategorinin en düşük oranlardır. “2017 SBDÖP’da yer alan kazanımlar gerçek hayata uyarlanabilir niteliktedir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %44,7, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %22,4, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %15,3, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %1,2, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %16,4’tür. Bu önermeye “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı bu kategorideki en yüksek oranlardan birisi iken “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı bu kategorinin en düşük oranıdır. “2017 SBDÖP’ndaki kazanımlar öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.” önermesine verilen yanıtlardan “katılıyorum” %44,7, “tamamen katılıyorum” %16,5, “katılmıyorum” %10,6, “kesinlikle katılmıyorum” %9,4, “kararsızım” ise %18,8’lik bir orana sahiptir. Bu önermeye “kesinlikle katılmıyorum” ve “kararsızım” yanıtını verenler bu kategorideki en yüksek oranlar arasındadır. “2017 SBDÖP’nda kazanımlar için belirlenen süreler yeterlidir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %25,8 olup bu kategorideki en düşük oran iken, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenler %21,2 gibi oldukça yüksek bir orandadır. Bu önermeye “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %18,9, “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %21,2’dir ki bu oran aynı zamanda tüm kategorilerdeki en yüksek orandır. Bu önermeye “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı %12,9’dur. “2017 SBDÖP’nda kazanımlar Atatürkçülük konuları ile yeterince ilişkilendirilmiştir.” önermesine “katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı %37,6, “tamamen katılıyorum” yanıtını verenlerin oranı ise %20,0’dır. Buna karşılık “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı bu kategorideki en yüksek oran olan %24,72’dür. Bu önermeye “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %8,2, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %9,4’tür. “2017 SBDÖP’nda Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar sayı ve kapsam bakımından yeterlidir.” şeklindeki önermeye “katılıyorum” (%31,8) ve “tamamen katılıyorum” (%23,5) yanıtını verenlerin toplam oranı %55,3 iken, “katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %25,9, ile bu kategorideki en yüksek düzeydir. Bu önermeye “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını verenlerin oranı %3,5, “kararsızım” yanıtını verenlerin oranı ise %15,3’tür.

2017 SBDÖP’nın önceki programdan ayrılan bir başka yönü de programda ünite yapılandırmasına gidilmeyerek bu işin ders kitabı yazarları ve yayınevlerine bırakılmış olmasıdır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin sadece %48,2’si bu uygulamayı doğru ve yerinde

bir uygulama olarak görmektedir. Araştırma bulguları katılımcıların önemli bir kısmının program kazanımlarının öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim düzeylerine uygun (%69,4), gerçek hayata uyarlanabilir (%61,2), öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte (%61,2) ve kapsam (%65,9) ve sayı (%70,6) bakımlarından yeterli bulduklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin %72,9'u 2017 SBDÖP'nda kazanım sayısının azaltılmasını doğru ve yerinde bir uygulama olarak görürken, yarısından daha az bir bölümü (%47,0) kazanımlar için belirlenen süreleri yeterli bulmaktadırlar. Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %58,7'si kazanımların Atatürkçülük konuları ile yeterince ilişkilendirilmiş olduğunu, %55,3'ü ise programda yer alan Atatürkçülük ile ilgili kazanım sayısını ve kapsamını yeterli görmektedir.

3.7. 2017 SBDÖP'nin İlişkilendirmeler Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

2017 SBDÖP'nin "ilişkilendirmeler" boyutuna yönelik öğretmen görüşlerinin ortaya konulmasının amaçlandığı araştırmanın bu kategorisinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 11. 2017 SBDÖP'nin İlişkilendirmeler Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	SBDÖP'nda ders içi ilişkilendirmelere yer verilmelidir.	<i>f</i> 5	5	9	38	28
		% 5,9	5,9	10,6	44,7	32,9
2	SBDÖP'nda diğer derslerle ilişkilendirmelere yer verilmelidir.	<i>f</i> 4	4	10	40	27
		% 4,7	4,7	11,8	47,0	31,8
3	SBDÖP'nda ara disiplinlerle ilişkilendirmelere yer verilmelidir.	<i>f</i> 4	4	6	42	28
		% 4,7	4,7	7,0	49,4	32,9

Tablo 11'de de görüldüğü gibi "SBDÖP'nda ders içi ilişkilendirmelere yer verilmelidir." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %44,7, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %32,9, "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %5,9, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %10,6'dır. Bu önermeye "tamamen katılıyorum" yanıtını verenler bu kategorideki en yüksek orana sahiptir. "SBDÖP'nda diğer derslerle ilişkilendirmelere yer verilmelidir." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %47,0, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %31,8, "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %4,7, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %11,8'dir. "SBDÖP'da ara disiplinlerle ilişkilendirmelere yer verilmelidir." şeklindeki önermeye "katılıyorum" (%49,4) ve "tamamen katılıyorum" (%32,9) yanıtını verenlerin oranı bu kategorideki en yüksek oranlardır. Bu önermeye "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %4,7, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %7,0'dır.

3.8. 2017 SBDÖP'nin Kazanım Tablosuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

2017 SBDÖP'nin kazanım tablosunun özellikleriyle ilgili öğretmen görüşlerine yer verilen araştırmanın bu kategorisinde katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 12) gösterilmiştir.

Tablo 12. 2017 SBDÖP'nin Kazanım Tablosuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak materyal önerilerine yer verilmelidir.	<i>f</i> 3	8	5	43	26
		% 3,5	9,4	5,9	50,6	30,6
2	SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak sınıf-okul içi etkinlik önerilerine yer verilmelidir.	<i>f</i> 1	8	4	43	29
		% 1,2	9,4	4,7	50,6	34,1
3		<i>f</i> 1	6	9	44	25

	SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak okul dışı etkinlik-inceleme gezisi önerilerine yer verilmelidir.	%	1,2	7,0	10,6	51,8	29,4
4	SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak kullanılabilir yöntem ve teknik önerilerine yer verilmelidir.	f	2	6	9	35	33
		%	2,4	7,0	10,6	45,2	38,8
5	2017 SBDÖP program kitapçığı genel olarak sade ve işlevsel hazırlanmış olup öğretmenlere kullanım kolaylığı sağlamaktadır.	f	5	9	11	36	24
		%	5,9	10,6	12,9	42,4	28,2

Tablo 12'de de görüldüğü üzere "SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak materyal önerilerine yer verilmelidir." şeklindeki önermeye "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %50,6, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %30,6, "katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %9,4, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %3,5, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %5,9'dur. "SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak sınıf-okul içi etkinlik önerilerinde bulunulmalıdır." önermesine "katılıyorum" (%50,6) ve "kesinlikle katılıyorum" (%34,1) yanıtını verenlerin toplam oranı %84,7 gibi oldukça yüksek bir düzeydedir. Bu önermeye "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı (%4,7) bu kategorideki en düşük oran iken, "katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %9,4, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı ise %1,2'dir. "SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak okul dışı etkinlik-inceleme gezisi önerilerine yer verilmelidir." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %51,8, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %29,4, "katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %7, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %1,2, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %10,6'dır. "SBDÖP'nin kazanım tablosunda ünite ve kazanımlarla bağlantılı olarak kullanılabilir yöntem ve teknik önerilerine yer verilmelidir." önermesine "katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %45,2, "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %38,8, "katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %7,0, "kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verenlerin oranı %2,4, "kararsızım" yanıtını verenlerin oranı ise %10,6'dır. "2017 SBDÖP program kitapçığı genel olarak sade ve işlevsel hazırlanmış olup öğretmenlere kullanım kolaylığı sağlamaktadır." şeklindeki önermeye "katılıyorum" (%42,4) ve "tamamen katılıyorum" (%28,2) yanıtını verenlerin toplamı %70,6 olup bu kategorideki en düşük orandır. Bu önermeye "katılmıyorum" (%10,6), "kesinlikle katılmıyorum" (%5,9) ve "kararsızım" (%12,9) yanıtını verenlerin oranı bu kategorideki en yüksek oranlardır.

3.9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre 2017 SBDÖP'nin Olumlu ve Güçlü Yönleri

Nitel araştırma modeline göre yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü yönleri, programın eksik ve zayıf yönleri ile programa ilişkin görüş ve önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü yönleri olarak ifade ettikleri özelliklerden en yüksek frekansa sahip olan beş yanıt aşağıda tablo hâlinde (Tablo 13) gösterilmiştir.

Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre 2017 SBDÖP'nin Olumlu ve Güçlü Yönleri

Sıra No	Öğretmenlerin İfadelerine Göre 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü yönleri	Frekans
1	Programda kazanımların azaltılmış olması etkinliklere daha fazla zaman ayrılmasına imkân yarattı	16
2	Günlük hayat ile konular arasındaki bağlantının iyi/ yeterli düzeyde kurulmuş olması	9
3	Kazanımların açık, anlaşılır ve net olması	8
4	Programın önceki programa oranla biraz daha basitleştirilmiş ve sadeleştirilmiş olması	8
5	Programda toplumumuzun geçmişi ve millî ve manevî değerlere önem verilmiş olması	8

Tablo 13'te de görüldüğü gibi Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri 2017 SBDÖP'nin olumlu ve güçlü yönlerini kazanımların azaltılmış olması, günlük hayat ile konular arasındaki bağlantının iyi/ yeterli düzeyde kurulmuş olması, kazanımların açık, anlaşılır ve net olması, programın önceki programa oranla biraz daha basitleştirilmiş ve sadeleştirilmiş olması, toplumumuzun geçmişi ve millî ve manevî değerlere önem verilmiş olması şeklinde sıralamışlardır.

3.10. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre 2017 SBDÖP'nin Eksik ve Zayıf Yönleri

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'nin eksik ve zayıf yönlerine ilişkin yanıtlarından en fazla tekrar ettikleri beş husus aşağıda tablo hâlinde (Tablo 14) gösterilmiştir.

Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre 2017 SBDÖP'nin Eksik ve Zayıf Yönleri

Sıra No	Öğretmenlerin İfadelerine Göre 2017 SBDÖP'nin Eksik ve Zayıf yönleri	Frekans
1	Programda kazanımlar için öngörülen sürelerin yetersiz olması	13
2	Programda üniteler ve konular arasında bağın yeterince kurulmamış olması ve konular arasında kopukluk olması	6
3	Programda kazanım sayıları azaltılmakla birlikte hâlâ çok yoğun olması	6
4	5. sınıf konularına dâhil edilen Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları konularının soyut olduğundan öğrencilerin anlama seviyelerine uygun olmaması	6
5	Atatürkçülük ile ilgili kazanımların azaltılmış olması	5

Tablo 14'te de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri 2017 SBDÖP'nin eksik ve zayıf yönlerini programda kazanımlar için öngörülen sürelerin yetersiz olması, üniteler ve konular arasında bağın yeterince kurulmamış olması ve konular arasında kopukluk olması, kazanım bakımından hâlâ çok yoğun olması, 5. sınıf konularına dâhil edilen Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları konularının soyut olduğundan öğrencilerin anlama seviyelerine uygun olmaması, Atatürkçülük ile ilgili kazanımların azaltılmış olması, bazı konu ve kazanımların öğrenci seviyelerine kıyasla çok karmaşık olması, etkinlik örneklerine yer verilmemesi, 5., 6. ve 7. sınıf konuları arasında tekrarların (binişiklik) olması, kavram öğretimi ve ilişkilendirmelere yer verilmemiş olması şeklinde sıralamışlardır.

3.11. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'da Gerçekleştirilmesini İstedikleri Değişiklikler

Araştırmaya katılan sosyal bilgileri öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'da hangi değişikliklerin gerçekleştirilmesini istersiniz? sorusuna verdikleri yanıtlar içerisinde en yüksek frekansa sahip olanlar aşağıda tablo hâlinde (Tablo 15) gösterilmiştir.

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'da Gerçekleştirilmesini İstedikleri Değişiklikler

Sıra No	Gerçekleştirilmesi İstenen Değişiklikler	Frekans
1	Sosyal Bilgiler dersine ayrılan haftalık ders saati miktarları artırılmalıdır	15
2	Kültür ve Miras ünitesine (tarih konularına) ayrılan yer artırılmalıdır.	7
3	Öğretim programında etkinlik örneklerine yer verilmelidir.	6
4	Kazanım sayıları azaltılmalıdır	5
5	Anadolu Uygarlıkları ve harita ve ölçeklerle ilgili konular 6. sınıf konuları içerisine aktarılması	5
6	Atatürkçülük ile ilgili kazanım sayıları artırılmalıdır.	5

Yukarıdaki tabloda da (Tablo 15) görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP'da gerçekleştirilmesi istedikleri değişikliklerden en yüksek frekansa sahip olanlar Sosyal Bilgiler dersine ayrılan haftalık ders saati miktarının artırılması, Kültür ve Miras ünitesine (tarih konularına) ayrılan yerin artırılması, programda etkinlik örneklerine yer verilmesi, kazanım sayılarının azaltılması, Anadolu Uygarlıkları ve harita ve ölçeklerle ilgili konuların 6. sınıf konuları içerisine aktarılması, Atatürkçülük ile ilgili kazanım sayılarının artırılması şeklinde sıralanmaktadır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın programın vizyonu, perspektifi, yaklaşımı ve genel amaçları boyutuna ilişkin sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak 2017 SBDÖP'nin vizyonu, perspektifi ve genel yaklaşımının açık ve net olduğu, bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yönden bir bütün olarak gelişimini sağlayacak şekilde hazırlandığı, bilgi-beceri-değer dengesi ile yerellik-ulusallık-

evrensellik dengesinin yeterli düzeyde kurulduğu, yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkeleriyle uyumlu olduğu, öğrenci merkezli bir eğitime yönelttiği, programda yer alan derslerin genel amaçlarının Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçlarıyla uyumlu olduğu, genel amaçların çağın genel yönelimlerine uygun olarak belirlendiği ve açık ve anlaşılır olarak ifade edildiği, dersin genel amaçlarına mevcut programla ulaşılabileceği, programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığı altındaki açıklamaların yeterli olduğu ve programın esnek olup, öğretmene şartlara göre uyarılma imkânı sunduğu düşüncesinde olduklarını ortaya koymaktadır. Alan yazın incelendiğinde Taş ve Kıroğlu'nun (2018) araştırmalarının, araştırmanın bu boyutunu destekler nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. İnce ve Yavuz (2018) ile Dursun'un (2018) araştırma sonuçları programın yapılandırmacılığa uygun olduğuna yönelik sonuçlarını desteklerken, Demirci (2019) programın öğrenci merkezliliği göz ardı ettiği, Pekuslu (2019) ise programın öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal seviyelerine uygun olmadığı ve öğrenci merkezli bir eğitime olanak tanımadığı şeklinde ulaştıkları sonuçlar araştırmamızın sonuçlarıyla çelişmektedir.

Araştırmanın programın beceriler boyutuna ilişkin sonuçları öğretmenlerin genel olarak program kitapçığında beceriler ile ilgili yer verilen teorik bilgi ve açıklamalar ile programda kazandırılması öngörülen becerileri sayıca yeterli bulduklarını; ayrıca programın genel yapısının öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek bir yapıda olduğunu ve 2017 SBDÖP'nı 2005 SBDÖP'nın daha ilerisinde olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır. Bunun yanında araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından daha az bir kısmı (%49,4) ise programın üst düzey düşünme becerilerini kazandırmaya uygun olduğunu düşünmektedirler. Alan yazın incelendiğinde İnce ve Yavuz (2018) ile Dursun'un (2019) araştırmalarında programda yer verilen becerilerin sayıca yeterli ve uygun olduğu sonucuna ulaşılırken, Demirci (2019) programın yer verilen becerileri kazandırabilecek yapıda olmadığını ortaya koymuştur. Çakmak vd., (2018) ile Büyükalan Filiz ve Baysal (2019) çalışmalarında programın üst bilişsel bilgi boyutunun yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır ki bu sonuç araştırmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Araştırmanın programın değer eğitimi boyutuyla ilgili sonuçları, öğretmenlerin programda yer alan değer eğitimiyle ilgili kuramsal bilgi ve açıklamaların yeterli olduğu, programın öngörülen değerleri öğrencilere kazandırmaya imkân verecek yapıda olduğu, programda yer verilen değerlerin sayıca yeterli olduğu ve programın bu boyutunun 2005 SBDÖP'ndan daha ileri durumda olduğu düşüncesini taşıdıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmanın programın kavram eğitimi boyutuna ilişkin sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli oranda program kitapçığında kavram eğitimi ile ilgili kuramsal bilgiler ile sınıflar düzeyinde öğretilmesi gereken kavram listelerine yer verilmesi ve kazanım tablosunda ünite-kazanım-kavram ilişkisinin kurulması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50,6'sı programı kavram eğitimi açısından yeterli görürken, %72,9'u programı bu boyutuyla 2005 programından daha ileri ve işlevsel bulmaktadır. Alanyazında konuyla ilgili Demirci (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin öğretim programında kazandırılması hedeflenen kavramların net bir şekilde belirtilmemiş olmasını olumsuz bir durum olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2017 SBDÖP'nın ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli bir bölümünün öğretim programında ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgiler ile derslerde kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme önerilerine yer verilmesi gerektiği düşüncesinde olduklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin %77,6'sı programda ölçme ve değerlendirme ile ilgili yer verilen açıklama ve temel kuramsal bilgileri yeterli görürken, %68,3'ü de 2017 programını ölçme ve değerlendirme boyutuyla 2005 programından daha işlevsel ve ileri bulmaktadırlar. Alanyazın incelendiğinde Taş ve Kıroğlu (2018), Demirci (2019) ve Pekuslu (2019) araştırmalarında öğretmenlerin programın ölçüt, yöntem ve tekniklerinin açık, anlaşılır ve uygulanabilir buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Taş ve Kıroğlu (2018), ölçme ve değerlendirme ölçütlerinin program hedefleriyle uyumlu olmadığı, İnce ve Yavuz

(2018) ise programın standart bir değerlendirme kriteri sunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum da araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri 2017 SBDÖP'nin öğrenme alanlarının bireyin içinde yaşadığı sosyal hayatın her alanını yeterince kapsadığı, öğrenme alanlarının dersin amaçlarını gerçekleştirmeye imkân verecek şekilde belirlendiği ve 2017 SBDÖP'nin öğrenme alanları boyutuyla 2005 programından daha iyi, işlevsel ve ileri durumda olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin programın kazanım boyutuna ilişkin düşünceleri de aynı doğrultudadır. Nitekim araştırma sonuçları katılımcıların programda yer alan kazanımların öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim düzeylerine uygun ve gerçek hayata uyarlanabilir nitelikte olduğu, kazanımların gerek sayı gerekse kapsam bakımından yeterli ve öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin önemli bir bölümü programdaki kazanım sayısının azaltılmasını doğru ve yerinde bir uygulama olarak görürken, yarısından daha az bir bölümü kazanımlar için belirlenen süreleri yeterli görmektedirler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kazanımların Atatürkçülük ile ilişkilendirilme düzeyini ve Atatürkçülük ile ilgili kazanımların sayı ve kapsamını kısmen yeterli görmektedirler. İnce ve Yavuz (2018) ile Demirci (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmaların sonuçları araştırmanın öğrenme alanları ile ilgili sonuçlarını destekler niteliktedir.

2017 SBDÖP'nin en belirgin özelliklerinden birisi programda yer alan kazanım sayısının önceki programa oranla önemli ölçüde azaltılmış olmasıdır. Nitekim 2005 programında toplam kazanım sayısı 175 iken 2017 programında 134'e; 2018 program güncellenmesinde ise 131'e düşürülmüştür (Turan, 2018a; Turan, 2018b). Ancak kazanım sayısındaki bu nicel azalmanın programın kapsam boyutunu olumsuz etkilemediği ve kapsamında kayda değer bir daralmaya yol açmadığı da genel olarak kabul görmektedir (Çoban ve Akşit, 2008; Turan, 2018a). Taş ve Kiroğlu (2018), Dursun (2019), Pekuslu (2019) ve Can (2019) araştırmalarında öğretmenlerin programın kazanımlar boyutuna ilişkin yaklaşımlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşmış olup, genel olarak araştırmanın ilgili boyutuna ilişkin sonuçlarıyla paralellik arz etmektedir. Demir ve Hacat (2018) Tarih ve Coğrafya dışındaki konu alanlarıyla ilgili kazanım sayılarının artırılmasını önerirken, Çakmak vd., (2018) ile Büyükalan Filiz ve Baysal (2019) üst düzey bilişsel kazanımlara ilişkin kazanımların yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır ki bu da araştırmamızda ortaya çıkan sonuçla örtüşmektedir.

Araştırma sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin yüksek sayılabilecek oranlarda sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında ders içi, dersler arası ve ara disiplinlerle ilişkilendirmelere yer verilmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Alanyazın incelendiğinde İnce ve Yavuz (2018), Demirci (2019), Turan (2018a) ve Can (2019) ve Tonga (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da Atatürkçülük ile ilgili kazanımlara daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim programının kazanım tablosunda öğrenme alanları ve kazanımlarla bağlantılı olarak derslerde kullanılabilecek materyal, sınıf-okul içi etkinlik, okul dışı etkinlik-inceleme gezisi ile derste kullanılabilecek yöntem ve teknik önerilerine yer verilmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün (%70,6) 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programı kitapçığının genel olarak sade ve işlevsel hazırlanmış olduğunu ve bu yönüyle öğretmenlere kullanım kolaylığı sağladığını düşündükleri anlaşılmaktadır. İnce ve Yavuz (2018) ve Demirci (2019) araştırmalarında programda etkinliklere yer verilmesinin önemini vurgulamışlardır.

Araştırmanın nitel bölümünde araştırmaya katılan öğretmenler 2017 SBDÖP'nin en olumlu ve güçlü yönlerini “kazanımların azaltılmış olması”, “gündelik hayat ile konular arasındaki bağlantının iyi ve yeterli düzeyde kurulmuş olması”, “kazanımların açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmiş olması”, “programın 2005 programına oranla biraz daha basitleştirilmiş ve sadeleştirilmiş olması” ve “toplumumuzun geçmişi ve millî-manevi değerleri ön planda tutması”

olarak; programın zayıf ve eksik yönlerini ise “kazanımlar için öngörülen sürelerin yetersiz olması”, “öğrenme alanları ve konular arasında kopukluk olması”, “kazanım sayısının hâlâ çok fazla olması”, “5. sınıf konularına dâhil edilen Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları konularının soyut olup, öğrencilerin anlama seviyelerinin üstünde olması” ve “Atatürkçülük ile ilgili kazanımların azaltılmış olması” şeklinde sıralamışlardır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri sosyal bilgiler dersi öğretim programında gerçekleştirilmesini istedikleri değişiklikleri ise “sosyal bilgiler dersine ayrılan haftalık ders saati miktarının artırılması”, “Kültür ve Miras öğrenme alanına, tarih konularına daha fazla yer ayrılması”, “öğretim programında etkinlik örneklerine yer verilmesi”, “kazanım sayılarının azaltılması”, “Atatürkçülük ile ilgili kazanım sayılarının artırılması” ve “programda kavram öğretimi ile ilgili hususlara yer verilmesi” olarak sıralamışlardır.

Can’ın (2019) araştırmasında da sosyal bilgiler öğretmenleri programda kazanımların azaltılarak sadeleştirilmesini programın güçlü bir yönü olarak değerlendirmişler, ayrıca programın 2005 SBDÖP’na oranla öğrenci seviyesine daha uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal bilgiler dersine ayrılan haftalık ders saati miktarını yetersiz bulmaları ve artırılmasını önermeleri alanyazındaki birçok çalışmanın sonuçlarıyla da uyumluluk sergilemektedir. Nitekim Taş ve Kiroğlu (2018), İnce ve Yavuz (2018), Can (2019) ve Dursun (2019) da araştırmalarında sosyal bilgiler dersinin haftalık ders saati miktarlarının artırılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2017 SBDÖP’ni genel olarak (%50-80 arasında değişen oranlarda) olumlu bulduklarını; sadece programın üst düzey düşünme becerilerini kazandırmaya pek uygun bulmadıklarını ortaya koymaktadır. Bir dersi okutan öğretmenlerin o dersin öğretim programını tanıma, onaylama ve benimseme düzeyinin dersin amacına uygun ve başarılı bir şekilde işlenmesi üzerindeki doğrudan etkisi hesaba katıldığında, esasen programın farklı boyutlarının yukarıda bahsedilen oranlarda olumlu görülmesinin yeterli görülmemesi gerektiği de açıktır. Dolayısıyla programın öğretmenler tarafından yeterli görülme ve benimsenme oranlarını olabildiğince yükseltilmesi hedeflenmelidir. Bunun için gerek programın uygulanma sürecinin izlenerek elde edilen sonuçlar, gerekse konuyla ilgili gerçekleştirilmiş araştırma sonuçlarından yararlanmak suretiyle öğretmenlerin programda gerçekleştirilmesini istedikleri değişiklik önerilerini de dikkate alarak programın güncellenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca gerek bu araştırmada verilen bazı çelişkili yanıtlar, gerekse alanyazındaki başka çalışmalar sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli bir kısmının program hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını ortaya koymaktadır. Aynı şekilde haftalık ders saatlerinin artırılması önerisi haklı gerekçelere dayansa da bu ihtiyacın en aza indirilmesi ancak öğretmenlerin sınıf yönetimi, sınıf içi uygulama vb. konulardaki yeterlilik düzeylerini artırmayla mümkün olabilir. Bu nedenle bir yandan programın eksiklikleri giderilmeye çalışılırken, öte yandan etkili sürekli hizmet içi eğitim faaliyetleriyle sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim programının tanıma ve uygulama becerilerinin geliştirilmesine yoğunlaşılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

BEKTAŞ, Özlem (2019). “Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler”, ed. R. Turan ve T. Yıldırım, *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, ss. 1-34, Ankara: Anı Yayıncılık.

BÜYÜKALAN FİLİZ, Sevil ve Sefa Burak BAYSAL (2019). “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1): 234-253.

CAN, Büşra (2019). 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

ÇAKMAK, Zafer, KAÇAR, Turan ve Birol BULUT (2018). “Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomi Boyutlarına Göre Analizi”, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 72: 145-156.

ÇOBAN, Okan ve İbrahim AKŞİT (2018). “2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Öğrenme Alanı, Kazanım, Kavram, Değer ve Beceri Boyutları Açısından Karşılaştırılması”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7 (1): 479-505.

DEMİR, Fatıma Betül ve Sibel OĞUZ HAÇAT (2018). “Sosyal Bilim Disiplinlerine Göre 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(2): 27-56.

DEMİRCİ, Meltem (2019). 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kars İli Örneği), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

DEMİREL, Özcan (2005). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem Yayınevi.

DOĞANAY, Ahmet (2002). “Sosyal Bilgiler öğretimi”, ed. C. Öztürk ve D. Dilek, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, ss. 15-46, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DURSUN, Ayşe (2019). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen ve Akademisyenlerin Görüş ve Değerlendirmeleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ERSOY, Arife Figen ve Erdoğan KAYA (2009). “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının (2004) Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1): 71-86.

İNCE, Murat ve Özlem KUUK YAVUZ (2018). “5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Eisner Eğitsel Eleştiri Modeline göre Değerlendirilmesi”, *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 407-426.

KARASAR, Niyazi (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

LEECH, Nancy L. ve Anthony J. ONWUEGBUZIE (2009). “A Typology of Mixed Methods Research Designs”, *Qual Quant*, 43: 265–275.

MEB (2017a). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*, Ankara: MEB Yayınları (PDF formatında)

MEB (2017b). “Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine...” Erişim Tarihi: 01.9.2019, (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf).

MEB (2018). “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)”, Erişim tarihi: 01.9.2019, (<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%20C4%B0LG%20C4%B0LER%20C3%96%20C4%99ERET%20C4%B0M%20PROG RAMI%20.pdf>).

NEUMAN, W. Lawrence (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II*, İstanbul: Yayın Odası Yayınları.

ÖZTÜRK, Cemil (2012). Sosyal Bilgiler: “Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Yaklaşım”, ed. C. Öztürk, *Sosyal Bilgiler Öğretimi, Demokratik Yurttaşlık Eğitimi*, ss. 1-31, Ankara: Anı Yayıncılık.

PEKUSLU, M. Niyazi (2019). 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

SÖNMEZ, Veysel (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: Anı Yayıncılık.

TAŞ, Halil ve Kasım KIROĞLU (2018). “2017 İlkokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, *Elementary Education Online*, 17(2): 697-716.

TD (2017) “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı”, *MEB Tebliğler Dergisi*, 2718: 1613.

TONGA, Deniz (2019). “2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı: Benzerlikler ve Farklılıklar”, *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 22: 83-100.

TURAN, Refik (2016). “Millî Tarihten Sosyal Bilgilere Türkiye’de İlköğretim Düzeyinde Tarih Öğretimi”, *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*, 49: 257-278.

TURAN, Refik (2018a). “2017 İlkokul ve Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 19: 295-328.

TURAN, Refik (2018b). “2017 İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2018 Yılında Gerçekleştirilen Güncelleme Üzerine Bir Değerlendirme” *Uluslararası Akşemseddin İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu (12-16 Eylül 2018) Bildiriler Kitabı*, ss. 620-629, Çorum.

YILDIRIM, Ali ve Hasan ŞİMŞEK (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Ek:

Etik Kurul Onayı Belgesi

Karar 2019/03-45: Yürütücülüğünü Mustafa ÇAPRAZ'ın yaptığı “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Metin Olarak Şiirin Kullanımı” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-45 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-46: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Refik TURAN'ın yaptığı “2017 İlkokul ve Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Aksaray İli Örneği)” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-46 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-47: Yürütücülüğünü İhsan KUZUCU'nun yaptığı “Ameliyat Öncesi Anksiyetenin Uyanma Sonrası Acil Ajitasyona Etkisi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-47 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-48: Yürütücülüğünü Onur KARACA'nın yaptığı “Yoğun Bakımda İntihar Amaçlı İlaç İçen Hastaların Retrospektif Olarak İncelenmesi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-48 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-49: Yürütücülüğünü Doç. Dr. Sinem SOMUNOĞLU İKİNCİ'nin yaptığı “Hastane Çalışanlarının Bilgi Güvenliği Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-49 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-50: Yürütücülüğünü Aşkın YERDEN'in yaptığı “Sedanter Adolesanlarda Tekrarlı Sprint ve İnterval Antrenmanlarının Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametreler ile Öz Yeterliliğe Etkisi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-50 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-51: Yürütücülüğünü Uzm. Dr. Derya IŞIKLAR ÖZBERK'in yaptığı “Birinci Basamakta Koleraktal Kansellerden Korunma ve Erken Tanıda Sağlık İnançlarının Tarama Testi Yaptırmaya Etkisi, Gaitada Gizli Kan Testi Uygulanabilirliği ve Test Sonuçları” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-51 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-52: Yürütücülüğünü Cemile KÜTMEÇ YILMAZ'ın yaptığı “Hastanede Yatan Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı Olan Bireylerde Dispne Şiddeti ve Konfor Düzeyi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-52 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-53: Yürütücülüğünü Efe Numan CAN'ın yaptığı “Olumlu ve Olumsuz Mesaj Stratejileri Bağlamında Siyasi Liderin Seçmen Davranışları Üzerine Etkisi: 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Örneği” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-53 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olmadığına, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-54: Yürütücülüğünü İsmail ÇETİNKAYA'nın yaptığı “Düşünce Deneyi Etkinliklerinin 8. Sınıf Öğrencilerinin Basit Makineler Ünitesi Kavramsal Anlamalarına Etkisi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-54 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-55: Yürütücülüğünü Cemile KÜTMEÇ YILMAZ'ın yaptığı “Kronik Hastalığı Olan Bireylerin Spirittüel İyi Oluş Düzeyinin Kronik Hastalığa Uyuma Etkisi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-55 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2019/03-56: Yürütücülüğünü Dr. Öğr. Üyesi Funda KEMERİZ'in yaptığı “Akne Rosacea Hastalarında Psikiyatrik Ölçeklerin ve Uyku Kalite Düzeyinin Değerlendirilmesi” başlıklı araştırma ile ilgili 2019/03-56 protokol numaralı başvuru kurumumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden fd9f2330-e774-4a77-ae6c-ac8a556b08f6 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır